

Naše čete v Korakale v Kimpolung.

K.B. Dunaj, 7. februarja. Uradno se poroča:

Položaj na Rusko-Poljskem in v Galiciji je neizpremenjen.

Na karpatski bojni črti se bijejo hudi boji. V južni Bukovini naše čete uspešno napredujejo, Rusi se povsod umikajo. Včeraj se je javilo, da je bilo vjetih 1200 vjetnikov. Zapolnila se je velika množina vojnega materiala.

Popoldne so med velikim veseljem prebivalstva v Korakale naše čete v Kimpolung.

Namestnik šefa generalštaba:
pl. Höfer, fml.

Nemško uradno poročilo. — Odbiti ruski napadi. — Nemci vjeli od 1. februarja nad 6000 Rusov.

Berolin, 5. februarja. Veliki glavni stan: Na vzhodnoruski meji so bili ponovljeni napadi Rusov južno od reke Memel odbiti. Prav tako so se ponesrečili ruski napadi proti naši na novo izvojevani postojanki vzhodno od Bolimowa. Število tam vjetih sovražnikov znaša od 1. februarja v celoti 26 častnikov in približno 6000 mož.

Najvišje armadno vodstvo.

Sveta vojna v vsej Afriki razglašena.

K.B. Konstantinopol, 9. februarja. Neki sorodnik šajha Senussijev, Said Ali Halil, ki je tu sem došel, izjavil je v nekem pogovoru, da so takoj, ko se je fetva (naznanilo) o džihadu (sveti vojni) v Afriki razglasilo, se vsi Turki s Senussijem na pot podali, med njimi tudi mnogo tuneskih ter algerskih vojakov. Naznanilo o sveti vojni je že po vsej Afriki razglašeno. Said ali Halil je potrdil vesti o prvih uspehih Senussijev.

Bolni Sanatorij
naplajnih **Aflenz**
Hofacker (830) Sijersko, Prospekt

Bitka pri Limanovi-Lapanowu.

(Iz vojnega poročevalskega stana).

Uvod.

Ko je ob začetku vojne šlo za to, kako in kakšna naj bodo uradna poročila o vojnih dogodkih, se je moral določiti kot pravec načelo, da se o dogodkih poročajo stvarno in neolepšano, toda z onimi omejitvami, ki bi izključevale vsako možnost, da bi se sovražnik okoristil s podatki in mogel iz njih sklepati o nadaljnjih operacijah. Iz tega razloga so se mogli večkrat veliki uspehi našega orožja le kratko in zakasnelo omeniti.

Enake omejitve so morale veljati tudi za članke vojaške vsebine v časopisu. Sicer se je pa naše domoljubno časopisje s pravi patriotičnim čustvom vsak čas rado oziralo na to zahtevo.

Sedaj so ti oziri za marsikatero minole dogodke postali brezpomembni ter je mogoče objaviti natančnejše opise posameznih oddelkov in dogodkov te vojne.

Gotove stvari se vsekakor tudi sedaj ne morejo podati brez vsakega pridržka in popolnoma neprikrite. Pozabiti tudi ne smemo, da je na bojišču na razpolago razmeroma le nezadosten material. Grafične pomočke je treba opustiti, ker bi splošno objavo bistveno otežili. Operacije se dajo na podlagi zemljevida lahko zasledovati.

Več vzrokov govori za to, da se kot prvi primer sistematičnega opisa izbere decemberska bitka v zapadni Galiciji, ki je zvezana s krajevnimi imenoma Limanova in Lapanow. Ta bitka je zadnji, oziroma najnovejši zaključni boj ve-

likega sloga, ki so ga izvojevale naše čete in spomin nanj je na podlagi dnevnih poročil še živ.

Z uspehi zaveznikov pri Limanovi-Lapanowu na jugu, pri Lodzu in ob Bzuri na severu so bile ruske vojaške mase, ki so se grozeče valile proti zapadni Galiciji in vzhodni Nemčiji, nazaj vržene. Spricho upov trosporazuma, ki jih je stavil na ponosno napovedano rusko ofenzivo, morda ni pretirano, če smatramo one zmage našega in nemškega orožja kot srečno prestano krizo sedanje svetovne vojne.

Končno je ravno opis ljutih decembrskih bojev v zapadni Galiciji poseben primeren, da narodom v monarhiji predoči, koliko žrtvujejo naši vrlji vojaki v zvestem orožnem bratstvu s svojimi nemškimi tovariši za veliko skupno stvar: kako po cele tedne, skoraj noč in dan v boju, voljno prenašajo največje težave in pomanjkanje, kljubujejo vsem nevarnostim in strahotam, kako z nadčloveškim naporom vseh sil premagujejo zahteve moderne vojne, katerih preje nihče niti slutil ni, in kako vedo za svojo domovino junaško zmagati ali umreti.

V tem smislu naj se sprejme naslednji opis, ki naj obenem pokaže, pred kako težke naloge in položaje, polne izprememb, je bilo postavljeno vodstvo.

Položaj v novembru in načrt za ofenzivo v zapadni Galiciji.

Novemberski dogodki so povzročili kakih 100 km širok vrzel v obojestranski vojni fronti. Medtem namreč, ko je osma ruska armada generala Brusilova z zapadnim krilom sledila našim četam, ki so se umaknile čez Karpate, v smeri proti Bartli, je tretja ruska armada generala Radka Dimitrijeva prodirala proti zapadu ter z znatnimi silami posegla v boj severno od Visle; do 27. novembra zvečer je ta armada z IX. in XI. zborom prodrla približno do črte Lapanow-Niepomelice, to je blizu naših pripravljenih postojank pri Dobezycach in Wielizki. Tu je imela skupina fem. Ljubičica, ki se je bila med neprestanimi boji korakoma umaknila in je bila sedaj znova v stiku z ruskimi prednjimi četami naloge, da zadrži nadaljno prodiranje vrzeli na fronti zavaroval podmaršal baron Nagy z močnejšo artiljerijo in poljskimi legionarji s tem, da je pri Dobri proti Limanovi prodirajoči ruski konjenici zaprl prehode.

V soglasju z Ljubičičevo skupino so se glavne sile armade Nj. c. in kr. visokosti generala pehote nadvojvode Jožefa Ferdinanda, ki so bile v svrhu, da razbremene našo fronto na južnem Poljskem, napravile iz Krakova suneč proti severovzhodu, po trdih bojih z deli 3. ruske armade, ki so bili prekorčili Vislo, in z z močnimi silami 9. ruske armade — umaknile s severnega brega Visle v trdnjavo območje.

Iz tega položaja je izviral sklep armadnega vodstva, da se močne sile nadvojvodove armade ter prihajajoča nemška ojačenja po železnici premaknejo v prostor Chabowka-Jordanow ter z

njimi nepričakovano od juga napade sovražnik, ki je prodril v zapadno Galicijo.

Ta sklep je dovedel do bitke pri Limanovi-Lupowu.

Ofenziva čez Lapanow do krize pri Limanovi dne 8. decembra.

Že 28. novembra so dospeli v Chabowko prvi transporti.

V smislu višjih namenov je dobil podmaršal Roth v Krakovu dne 29. novembra nalog, da z njemu podrejenimi silami ter z nemškimi četami, ki jim je poveljeval generalni poročnik pl. Besser, čez Jordanow-Chabowko-Mazano Dolno od strani napade sovražnika, ki je prodiral proti Ljubičičevi skupini.

Medtem se je znatna sovražna konjenica, ki je nastopala proti skupini Nagy, ojačila še z infanterijo. Podmaršal baron pl. Nagy je mogel dne 28. novembra odbiti še vse napade pri Dobri, naslednji dan pa je bil prisiljen pomakniti se nazaj v novo postojanko pri Kasini-Wielki in južno od nje; to postojanko je mogel držati tudi še 30. novembra.

Tega dne so prvi oddelki po železnici došli sil dospeli do Mazane Dolne. Da bi se mogel z močnim in kolikor mogoče naprej potisnjnim desnim krilom napraviti suneč približno v splošni smeri od Tymbarka proti Bochniji, se je morala edina, od končne železniške postaje v Tymbark vodeča cesta očistiti sovražnika.

V to svrhu so dne 1. decembra nižjeavstrijske in moravske domobranske čete od Kasine Wielke proti severu posegle v boj, v katerem se je vrla konjenica bila peš. Dne 2. decembra opoldne je prišla s sovražnikom v stik tudi linška infanterijska divizija, in sicer zapadno od Dobre; sovražnik se je jel umikati na gole, strmo proti jugu padajoče višine severno od navedenega kraja in železnice. Pozno zvečer je bila cesta do Dobre očiščena Rusov, prostor pri Tymbarku pa še vedno v sovražnih rokah.

Da bi se ta prostor hitro osvojil in s tem na obeh straneh ceste proti Skrzydlu in severni smeri napadajočim četam zagotovile dopolnitve in da se nove, po železnici dospavajoče čete lahko pomaknejo naprej, so se nanovo došle tirolske čete dne 3. decembra razpostavile od Dobre ob cesti in dalje južno čez Slopnice k napadu na Tymbark. Zvečer je bil sovražnik preganjan in cesta do križišča severozapadno od Limanowe v naši posesti.

Vsled odločnega nastopa in hitrega delovanja naših čet so se mogle zadnje sile nemških čet, katerih prvi deli so dne 3. decembra marširali do Dobre, voziti do Mzane Dolne; nadaljna preložitve končne postaje, na primer v Dobro ali Tymbark, je bila iz železnično-tehničnih razlogov za enkrat še nemogoča.

Dne 3. in 4. decembra so avstro-ogrskke sile v severni smeri pridobivale vedno več ozemlja in po trdih bojih dospale blizu kraja Zbydniow, ki leži kake 3 km. južno od Lapanowa, in do

Boji za Varšavo.

Z ozirom na naša uradna poročila o gigantovskih bojih združenih nemških in avstro-ogrskih armad zoper Ruse in zlasti za trdnjavo Varšavo, prinašamo danes mali zemljevid z okolico Varšave, ki bo gotovo cenjene čitatelje zanimal.

Karte zu den Kämpfen vor Warschau.

močnih pripravljenih sovražnikovih postojank pri Krzeslawicah.

Hrabri pešpolki iz Zgornje Avstrije in Solnograškega ter v tesni zvezi z njimi boreči se vrli tirolski cesarski strelci so morali ob tem prodiranju premagati posebno ljut odpor. Vedno znova so se Rusi postavili v bran in imeli pri tem večkrat ugodnost, da so stali višje nego naši: našim silovitim napadom se pa v celem 10 km dolgem prodiralnem pasu, ki so ga 3. in 4. decembra premerile naše čete, nikjer niso mogli delj časa ustavljati.

Da se ve prav ceniti že te boje, treba pomisliti, da so bile čete, ki so se tu borile, v drugi polovici novembra severno od Krakova ne in dan v resni bitki. Najprej so naskočili sovražniki z ono hrabrostjo, ki je po izjavah vjetih ruskih častnikov niti pri Japoncih ni bilo najti; potem so priborjeno ozemlje žilavo branili proti novemu sovražniku; nato so na povelje z neomajljivim pogumom, da, zmage gotovi odšli s fronte, in sicer naravnost na vlak, in kaker hitro so dospeli z vlaka, šli takoj zopet v boj. Tako je vrlo moštvo že ob začetku nove bitke imelo za seboj silne napore in najtežje izgube. Zavest pa, da gre stvar zopet naprej, jim je dala vse drugo pozabiti in jih navduševala k novim delom.

Od nemških vojnih čet generalnega poročnika pl. Besserja je dne 4. decembra en polk po krepkem maršu došel v prostor severno-vzhodno od Rzegocine, neki drug je v stiku z našo kavalerijo stopil v boj severno od tega kraja; ostale sile so se pomikale zadaj do Mlynne.

Pomikanje cele skupine podmaršala Rotha na edini, dvigajoči se in nadajoči, močno zledeneli cesti in potem z okretom na levo pot v zimsko pogorje, je bilo zlasti za artiljerijo in številne trene združeno z velikimi težavami, ki jih je pa veselo in energično sodelovanje vseh srečno zmagalo.

Uspeh bojev od 2. do vključno 4. decembra je bil ta, da so proti četam Rothove skupine, ki so napadale od juga, stale nasproti približno 2—3 konjeniške divizije z več pehotnimi bataljoni, južno od Krzeslawic pač tudi močnejše infanterijske sile. Iz okolice Novega Sandeca so prihajala nasprotujoča si poročila: enkrat se je reklo, da stojita ondi ena pehotna in ena kavalerijska divizija, potem pa zopet, da je le nekaj bataljonov in škadronov.

Vojno vodstvo ni prezrlo, da je sovražnik pred fronto naše karpatske armade umaknil oddelke, ki so bili pomaknjeni naprej do Hertnek-Lofalu, in jih namestil na postojanki bliže Bartfa. Ker so tudi druga znamenja kazala, da so se morda izvršile premaknitve ruske 8. armade proti zapadu, približno v smeri proti Novemu Sandecu, se je brez odloga uvedel transport nadaljnjih sil iz Krakova v Tymbark.

Sovražnikov sunek od Novega Sandeca bi bil za Rothovo skupino lahko postal jako nevaren. Kljub temu se je v tej smeri odposlala iz Novega trga le kavalerija in čez Limanovo oddelek vseh vrst orožja, da bi se tako ne izgubilo preveč moči za glavno nalogo: za obkolitev v severni smeri. Tako je bilo tudi mogoče, da se je pretežna sila razpoložljive konjenice pred vzhodnim krilom Rothove skupine pognala naprej proti Bochniji, da napravi sovražniku čim več škode. Vsekakor je morala ta konjenica 4. decembra pri Bregocini sprejeti boj in s svojimi maloštevilnimi četami potem ni mogla več izpolnjevati dalekosežnih nalog. Da so tu že

ta dan posegle v boj nemške čete, je bilo že omenjeno.

Za tajnost in prikritje cele operacije, katere uspeh je bil bistveno odvisen od presenetitve, se je vse mogoče storilo. Kljub temu se zdi, da je razširjena ruska špijonaža izdala prodiranje Rothove skupine; kajti že 2. in 3. decembra je bilo v dotičnih smerah opaziti ruske poizvedovalne letalce. Dne 3. decembra se nam je posrečilo presteči podrobno naznanilo ruskega poročevalskega oddelka o prodiranju naših in zlasti nemških čet; to je po vsej verjetnosti povzročilo, da se je pri sovražnem armadnem vodstvu zavleklo pravo spoznanje preteči nevarnosti. Boji južno od Krzeslawic ponoči od 3. na 4. decembra so pokazali, da je stal sovražnik tu še s fronto proti zapadu in bil v južni smeri le malo zavarovan. Šel tekem naslednjega dne (4. dec.) so Rusi proti jugu postavili v boj znatnejša ojačenja.

Dne 5. decembra je skupina podmaršala Rotha nadaljevala prodiranje v severni smeri proti cesti Bochnia-Gdów.

Ob jutranjem svitu je generalmajor pl. Besser na desnem krilu začel napadati. V ljutih bajonetnih naskokih in krajevnih bojih so nemške čete vrgle sovražnika iz vseh njegovih postojank in na vzhodnem krilu zavarovane po naši konjenici, prodrle do Stradomke — tako se imenuje tudi potok, ki teče od Rajbrota proti zapadu, a na pridejanem preglednem zemljevidu ni opisen. — Dalje proti zapadu so Tirolci vrgli nazaj močne ruske čete, ki so prodirale k protinapadu od Lampanowa sem. Z njimi v stiku stoječa linška divizija je na levo kljub koncentričnemu in krilnemu ognju sovražne artiljerije polagoma napredovala in podpirala domobranstvo, ki je prodiralo proti izredno močnim postojankam južno od Krzeslawic. Pri Wisnicwi se je pridruževala skupina fcm. Ljubičića.

Med tem ko je tako okret proti severu med trdimi boji napredoval in nam prinesel več tisoč vjetnikov, so postajale razmere pri Novem Sandecu težavnejše.

Tjekaj odposlani oddelek vseh vrst orožja je še pred svojim ciljem zadel na močnejšo, od Grybowa korakajočo sovražno pehoto ter se po kratkem, trdem boju umaknil na višine vzhodno od Kanine na obeh straneh ceste Novi-

Sandec-Limanova. Tudi od Novega trga proti Novemu Sandecu poslana kavalerija in iz popradske doline čez Stari Sandec prodirajoči oddelek nista mogla več prodrati.

Brez ozira na te dogodke je podmaršal Roth z vso silo nadaljeval sunek proti severu.

Ponoči na 6. decembra so se osvojile ruske postojanke južno od Krzeslawic; dopoldne se je sovražnik pred Ljubičićevo skupino, katere južno krilo je bilo istotako pridobilo tal, umakal na celi črti. Pred levim krilom in v središču Rothove skupine, so se Rusi umikali le na posameznih točkah; proti desnemu krilu so pa vrgli znatna ojačenja, očitno z namenom, da bi izjalovili sunek proti njihovi umikalni črti.

Med tem je bil oddelek, ki je kril fronto proti Novemu Sandecu, znova napaden, od obeh strani prijet in potisnjen nazaj. Vsled tega so hitro zbrane domobranske čete vzhodno od Limanove napravile zadnjo močno postojanko, za katero so jim potrebno bodočo žico vozili na avtomobilih.

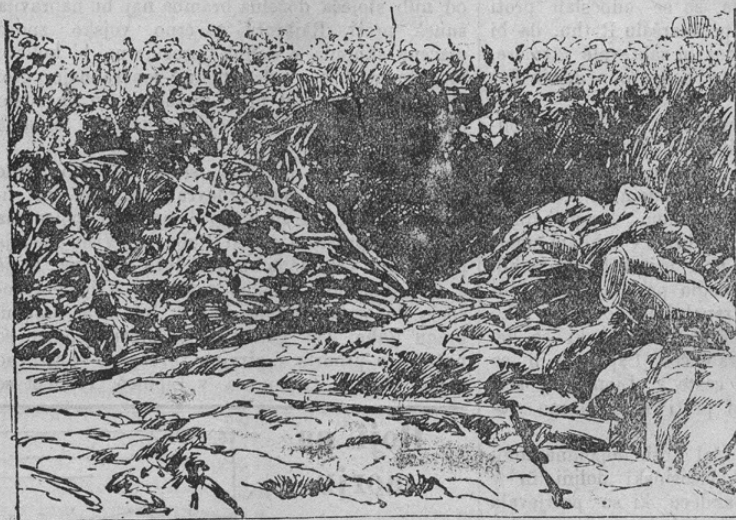
Popoldne se je na podlagi izjav vjetih ruskih vojakov za gotovo zvedelo, da so deli osmega ruskega armadnega zbora, ki so prišli od Karpato, dospeli v prostor pri Novem Sandecu. Ta vest je povzročila, da si je nasprotovale naznanilo letalcev, da se je pospešil železniški transport čet, da se je končna postaja pomaknila v Tymbark in izdalo povelje, da dospel čete nemudoma odrinejo v Lymanowo.

V odseku Stradomka severno od Bregocine so Nemci proti močnejšim, od severa in vzhoda prihajajočim ruskim silam počasi pridobivali tla; proti večeru so prodrli čez nižino, zavzeli nekaj višin severno od potoka in vjeli mnogo sovražnikov. Ob njihovem desnem boku je naša kavalerija skušala zadržati sovražno infanterijo, prihajajočo čez višine pri Tymovi in Lipnici, ki je nameravala Nemce zajeti. Hrabrim jezdecem se je posrečilo, da so v tej vajenem pehotnem boju potri do popoldanskih ur zadržavali prodiranje sovražnika. Ko so pa iz smeri od Czehowa jele prodirati nove nasprotné sile, ki so prejele našo konjenico od strani in za hrbtom, se je morala po junaškem požrtvovanju in težkih žrtvah umakniti iz boja.

Na svojem umikanju je zvedela, da je tudi Jakobkowiec zasedel močan sovražnik in da so

Boji v Argonah.

V Argonskem gorovju bijejo Nemci grozovite boje zoper francosko armado. Tam se gre za vsako posamezno postojanko, za vsako ped zemlje. Naša današnja slika kaže eno teh postojank, ki so jo Francozi vsled nemškega naskoka morali izprazniti. Nemška artiljerija je to postojanko že popreje porušila. V ospredju na desni strani se vidi mrličje padlih Francozov.

Eine verlassene Französische Stellung im Argonnerwald.

Veliki sovražniki.

Naše telo ima celo množino sovražnikov, velikih in majhnih, proti katerim se mora stalno boriti, da si ugotovi pravico do obstanka.

Sovražniki človeškega telesa so mrz, veter, prepib, sneg, dež itd., ki skoro vsak dan v velikih množicah navlačujejo na človeka. Seveda je modra previdnost napravila naše telo odporno pa vendar se tem velikim sovražnikom časih posreči, da nas zadenejo na nezavarovanih mestih, da nam zapuste spomin. Tak spomin nosimo n. pr. katerikrat v obliki kašlja, hripavosti, bolečin v vratu, revmatičnih bolečin itd.

prav dolgo seboj, ako ga ne odstranimo zopet s Fellerjevimi, bolečine tolažečim rastlinskim esenčnim fluidom z znamko „Elsa fluid.“

Pri bolečinah v vratu, težkem požiranju, influenci, hripavosti, zasleženju in praskanju v vratu se je izkazal za slez razkrajajoče, kašelj blažeče in antikataralično sredstvo. Tudi za druge bolečine zanesljivo pomaga.

Gospod Anton Köörösi, gozdar v Farra-cisfalva, pošta Kurtya, nam piše:

„Že osem let rabim Vaš „Elsa fluid“ proti različnim bolečinam in težkočam, ki se pojavljajo pri meni kot gozdarju, in se imam za obnovitev svojih moči in za svoje zdravje zahvaliti samotemu izbornemu domačemu zbiranju.“

Zanimivo je tudi to-le pisanje:

„Ko sem izgubil že vsako upanje, mi je bilo z Vašim „Elsa fluidom“ mogoče odstraniti bolečine v prsih, slabo prebavo, malokrvnost in splošno onemoglost, na kateri sem trpel več let in me vesel, da Vam morem to sporočiti.“

Mihail Szébi s. r., Csátad.“

Ker 12 steklenic tega preiskusnega domačega zdravila stane samo 6 K franko, naj bi ga vsak naših bralcev naročil pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 241 (Hrvatsko).

... beci.

ruske sile vseh vrst orožja pri Zbyszicah prekoračile Dunajec. Tako je bilo našim škadronom umikanje na cesti Tymowa Jakobkowice odrezano; čez težke gorske poti so morali v temni noči odriniti proti zapadu, da se zjutraj 7. decembra zbero v okolici Piszarowe.

Ker so nemške čete v nočnem napadu v smeri cestnega križišča južno od Wisnicza uporabile skoro vse rezerve in so njihovo desno krilo pri Rajbrotu krilo samo še dragonci št. 6 in pa slab pehotni oddelek drugih kavalerijskih polkov, je postal položaj na tem krilu kritičen. Zato so dobile čete, ki so že dospele v Limanowo, nalog, da čez Mlynno odrinejo na višine južno od Rajbrota, da tam v stiku z dragonci št. 6 krijejo hrbet in krilo nemških čet.

Levo od njih je prodiranje proti Lapanowu dne 6. decembra le malo napredovalo. Jugo-zapadno od tega kraja so naše čete v neprestanem boju prodrle do stradomske nižine; čez Krzeslawice prodirajoče čete so popoldne prekorale potok in zasedle severno obrežne višine. Z njimi v zvezi stoječa Ljubičičeva skupina je sledila umikajočemu se sovražniku v severnozahodni smeri do višine pri Dobeczah.

Dne 5. in 6. decembra vojnemu vodstvu došla naznanila so potrdila, da poteza sovražnik močne sile iz karpatske fronte in jih pomika na vzhodno krilo nadvojvodove armade. Sedaj je šlo zato, da se tu grozeča obkolitev z odposlatvijo novih čet v Tymbark, ki so se mogle vzeti iz bojne fronte severozapadno od Krakova, prepreči. Vrh tega je dobila južno v Karpatih stoječa armada generala pl. Borojeviča, ki je že bila s sovražnikom v ostrem stiku, povelje, da 8. decembra izvede splošen napad; na njenem zapadnem krilu, pri Luboteny v popradski dolini, se je pa s pomočjo železnice zbrala nova krepka skupina, ki je bila določena za prodiranje proti Novemu Sandecu.

Podmaršal Roth je po ugodnih uspehih dotedanjih bojov dne 7. decembra odredil zasledovanje sovražnika, da bi se čim prej dosegla cesta Gdów-Bochnia ali da bi se vsaj mogla z artiljerijo obstreljevati. Po dosegi rabe naj bi doslej proti severu prodirajoče levo krilo njegove skupine izvedlo okret proti vzhodu v smeri proti Wisniczu. Deli Ljubičičeve skupine, katerih bojna fronta se je vsled prodiranja armade iz dveh front znatno zžila, so se odpclsali proti Lapanowu in podredili podmaršalu Rothu, da bi mogli poseči v boj, kakor bi zahtevale razmere, bodisi v severni, ali pa v podporo nemških čet v vzhodni smeri.

V noči na 7. december je bilo zopet odbitih več ljutih sovražnikovih sunkov od Lapanowa proti jugu. Dalje proti jugu so naše čete zgodaj zjutraj prekoračile Stradomko. Ko so se prikazale čete, ki so na južnem bregu Rabe brez posebnega odpora prodirale v vzhodni smeri proti sovražniku, ki se je v pripravljenih jarkih znova ustavil, se je moglo pridobiti tal tudi proti severu na obeh straneh Lapanowa ter tako zavarovati odrejeno premikanje čet, ki so po stradomski dolini prodirale čez Lapanow in so imele sedaj severno od ceste v Lipnico poseči v težki boj nemških čet proti močnejšemu sovražniku, in jih kriti.

Med tem je podmaršal Roth popoldne dobil obvestilo o položaju v lososinski dolini in v smeri proti Novemu Sandecu, ki so potrjevala dohod 8. ruskega armadnega zbora v ta prostor in se je dalo domnevati, da bo ena divizija tega zbora postavljena proti Kanini, ena pa južno od nje. Naša konjenica, ki je napravila sunek proti Novemu Sandecu, se je morala že prejšnji večer ob mraku čez Stari Sandec umakniti na zapadni breg reke Dunajec. Iz kmalu po poldnevu prestreženega sovražnega povelja se je jasno razvidelo, da se bo sovražnik, ki se je umikal v prostoru med Lapanowom in Rabo in ki je štel približno dve diviziji, ustavil zopet šele vzhodno od potoka Stradomka.

Dejansko so naše čete, prodirajoče severno od Lapanowa proti tej nižinski črti, naletele le še na neznaten upor. Tako so mogle na cesti Lapanow-Lipnica prodirati razmeroma močne čete, da razbremenene Nemce, ki so bili s fronto

obrnjeni proti severu in severovzhodu, v neprestanem težkem boju s sovražnikom.

Še 7. decembra zvečer in ponoči na 8. se je našim četam posrečilo dobiti trdna tla vzhodno od potoka Stradomke. Gališki polki, ki so jih podpirali vrli Tirolci, so zavzeli Glinsko Goro, važno višino na polpoti med Lapanowom in Krolowko; na levi so tvorili stik deželni strelci. Dalje proti severu je 28. pešpolk ponoči prekoračil Stradomko. Četudi so izgubili zvezo s sosednimi kolonami in je bil položaj nejasen, so vendar vdrli v veliki gozdni kompleks vzhodno od potoka, vrgli sovražnika z bajonetom iz njegovih utrd, vjeli 300 sovražnikov, uplenili 3 strojne puške in dosegli določeni jim cilj, neko višino severno od Glinske Gore. Še dalje dol ob potoku po cesti, ki pelje proti vzhodu v Wisnicz, sta prodirala 59. pešpolk in drugi polk tirolskih cesarskih strelcev. V Sobolowu, prvem kraju, ki naj bi bil prost sovražnika, je bila kolona vzhodno od mostu iz neposredne bližine nenadoma napadena z ognjem od treh strani. Ura! je odgovor na ta napad; lovci se obrnejo na eno, 59. polk pa na drugo stran in naskočijo. V dveh urah je kraj osvojen. Lastne izgube niso majhne, a sovražnikove so mnogo večje: mnogo mrtvih, 600 vjetih, 3 strojne puške, več tisoč pušk in zelo veliko vojnega materiala.

Južno od Nemcev, ki so se vzdržali proti vsem ruskim napadom, so tekem 7. decembra domobranske čete čez Mlynne dospele na višine vzhodno od Rzegocine.

Medtem se je sovražnikovo gibanje v lososinski dolini in v smeri proti Limanowi dalje razvilo. V dolini napadena, z južnih višin ogrožena po več stotnjah s strojnimi puškami, se je morala naša, z enim črnovojniškim bataljonom ojačena kavalerija umakniti iz svoje postojanke med Krosno in Mlyane ter se pomakniti za kaka dva kilometra proti zapadu. Tudi vzhodno od Kanine in Piszarowe stoječa skupina se je, ko je sovražnik na severu obšel, umaknila v pripravljenost, a tedaj še nezadostno preskrbljeno brambno postojanko, kjer je prevzel poveljstvo generalmajor grof Herberstein.

Za 8. december je podmaršal Roth odredil da sile severno od ceste Lapanow-Lipnica nadaljujejo ofenzivo proti prostoru Lipnica-Wisnicz. Nemci so se imeli temu gibanju pridružiti. Južno od njih stoječa doželna bramba naj bi napravila sunek proti Rajbrotu, s črno vojsko znova ojačena skupina v dolini Lososina naj bi kolikor mogoče prodrla proti vzhodu, generalmajor grof Herberstein pa stal pri Limanowi. Po navedeni cesti je imela slediti dunajska deželna bramba kot rezerva.

Izvršujoč te naredbe si je severno krilo Rothove skupine med trdovratnimi boji za višine vzhodno od spodnje Stradomke polagoma pridobilo prostora. Med Rabo in Vislo se je prodiranju pridružila Ljubičičeva skupina, ki je s svojim desnim krilom v bližini Ksiaznic dospela do enake višine kakor čete na desnem bregu Rabe. Ob glavni cesti proti Lipnici so naše čete prodrle v strajno branjeno Leszcyno sredi poti iz Lapanowa v Lipnico. Teh čet se

je dotikalo levo nemško krilo, dočim se je desno neodločeno vojevalo v gozdu severozapadno od Rajbrota. Domobranstvo, ki mu je bil zaukazan sunek čez Rajbrot, je doseglo višine na vzhodu od imenovanega kraja, a je moralo vsled napredovanja sovražnih čet z jugovzhoda zavzeti svoje prejšnje stališče na višinah južno od Rajbrota s fronto proti vzhodu. Sovražnik je zasedel gozdnato višino Kobylo med Krosno in Rajbrotom, za katero so se pozneje bili hudi boji.

Na obeh straneh Loscinske doline se je bližala 14., proti Limanowi pa 15. pehotna divizija VIII. ruskega zbora.

Naša skupina v dolini Loscinske, ojačena še z enim bataljonom in eno havbiško baterijo, se je morala pri svojem napredovanju proti vzhodu kmalu ustaviti. Nasproti so ji stali en sovražni polk in dve bateriji; razen tega pa smo zaznali tudi severno od Loscinske sovražne sile, ki so se premikale v smeri proti vrhu ceste med Mlynami in Rzegocino.

Ker je tako nastala nevarnost, da bi sovražnik ne prišel bojni skupini v prostoru pri Rzegocini za ledje, se je popoldne skupina v dolini Loscinske znova ojačila z enim bataljonom in dvema baterijama. Tu je prevzel poveljstvo fml. Smekal. Nadalje se je imela rezerva, ki je šla, potem ko je oddala severnemu krilu Rothove skupine potrebnih sil, še 2000 pušk in 9 baterij, podati čez Rzegocino proti omenjenemu cestnemu vrhu, kamor pa je mogla prispeti šele ponoči.

Medtem pa je postal tudi pri Limanowi položaj kritičen. Že prejšnjega dne je bila ena sovražna konjeniška divizija, ki je prodirala na zapadnem bregu Dunajca, dospela v okoliš zapadno od Starega Sandeca. Tej konjenici je bila pot čez Lukawico odprta, pa tudi pot čez Zabrzez je tje kaj odposlani oddelek očividno nezadostno varoval. Dne 8. decembra ob jutranji zori je prišla stotinja sovražnikov prednje straže, dopoldne pa neznana množina sovražnih sil na prostor pri Piszarowu. Kmalu popoldne sta dospela dva ruska bataljona, ki jima je sledil en polk kozakov, čez Kanino naprej; proti 4. uri popoldne se je pričel ob cesti in čez višine južnovzhodno od Limanowe sovražni napad, ki ga je podpiral topniški ogenj s strani severozapadno od Kanine. Temu napadu se naše ne dovolj močne črnovojniške sile niso mogle ustavljati. Umaknile so se po cesti proti Limanowi; ko so pa nastopile tudi rezerve, se je posrečilo boj zopet upostaviti.

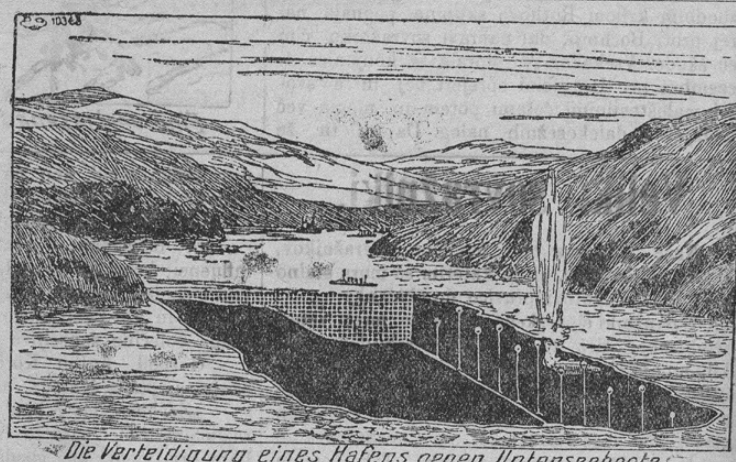
Ta kriza na južnem krilu nadvojvodove armade je zahtevala obsežnih odredb, ki so pripravile novo stopnjo v razvoju bitke.

Zdi se nam potrebno, da tukaj razložimo splošni položaj, kakor ga je moglo armadno vodstvo dne 8. decembra zvečer pregledati.

Borojevičeva armada je ta dan pričela z ukazanim ji napadom ter se razprostrla proti severu. Zlasti se je začelo obkoljevanje ruskih sil, ki so se bile nahajale pri Bartli, z juga in pa po že omenjeni, pri Lubotényju zbrani skupini z zapada; sovražnik pa se je bil nevarnosti še

Boji na morju.

V tej svetovni vojni so se zlasti tudi nemški in avstro-ogrski podmorski čolni (Unterseeboote) odlikovali, ki so napravili sovražnikom že velikansko škodo. Pa tudi za pristanišča so podmorski čolni prav nevarni. Zato napravljajo se v vojnih pristaniščih gotove varstvene naprave, ki preprečijo napade teh podmorskih čolnov. Naša slika kaže take pristaniške napade.

Die Verteidigung eines Hafens gegen Unterseeboote.

Stole (Zimmersessel)

po 3—, 5—, 6— kron se dobijo v zalogi

SLAWITSCH & HELLER

pravočasno ognil s tem, da je odkorakal čez Zboro. Zato je dobilo armadno poveljstvo ukaz, da nadaljuje napredovanje proti severu, obenem pa takoj odpošlje čim močnejše sile v najizdatnejših marših proti Novemu Sandecu, da tako ustavi premikanje Rusov od 8. k 3. armadi, vzdrži ločitev teh sovražnih armad ter da pride z Novega Sandeca ruskemu VIII. zboru za hrbet ali pa z okretom proti vzhodu podpira napad čez Karpatе.

Znano je bilo, da se bližajo južnemu krilu nadvojvodove armade VIII. ruski zbor in močna konjenica, proti ostalim silam te armade pa kakih 7 do 8 sovražnih divizij, deloma že zapletenih v boje v črti Rajbrot-Niepolomice, deloma pa prihajajočih po mostih čez Visle na obeh straneh Novega Brzeskega.

Severno od Krakova do krajev zapadno od Novoradomska je bil boj utihnil; na prestoru južnozapadno od Piotrkowa so napadali Rusi; dalje proti severu do spodnje Visle so se borili Nemci za zmago.

Ob tem položaju je bilo potrebno, moč nadvojvodove armade in zlasti njegovega južnega krila na račun drugih, manj važnejših delov fronte z vedno novimi četami okrepiti. To se je doslej neprestano godilo, sedaj pa so šle še nadaljnje čete peš iz Krakova v Wieliczko, dočim se je ena kombinirana brigada iz okolice Pilice po železnici porinila v Tymbark.

Boji 9. decembra do odločitve bitke.

Pomen bitke.

Dne 9. decembra so naše čete vzhodno od Stradomke druga drugo v gozdnih epopadih in v bojih za višine spretno podpirajoč si z napotom pridobile tal proti vzhodu.

Cilj severnega krila skupine fml. Rotha je bila tri in pol kilometra od ustja Stradomke proti vzhodu, kajti od tod je bilo možno delovati do Bochnije ter odrezati ves promet na veliki cesti in na Karola Ludovika železnici. Že več dni se je ta ploščnata gola kopa s svojimi okopi daleč videla; 10. decembra zjutraj jo je bilo napasti. Dalje proti jugu je bilo pričakovati hudih naporov za višine zapadno od Krolowke, na katerih je sovražnik pripravil več črt drugo za drugo; na glavni cesti se je naša bojna črta prerila na sto korakov do ruskih postojank.

Proti jugu od nemške fronte, ki je kljubovala kakor trden zid, je skupina fml. Smekala s pomočjo nekoliko nemških stotnj zvečer z naskokom osvojila že imenovano prevladajočo višino Kobyla, dočim je naša skupina v dolini Losnice proti trdovratno branjenim, utrjenim postojankam le malo napredovala.

Herbersteinovo skupino je sovražnik na obeh straneh velike ceste v Limanovo napadel, da se je dosegel zvečer uspeh. Oddelki honvednega polka iz Miskolca so kmalu zopet obnovili bojno črto. Druge ogrske domobranske čete in poljska legija se je odposlala čez Slopnice in čez griče, ki leže na vzhodu Slopnic, ker je, kakor se je poročalo, tudi tja prodirala sovražnikova pehota.

V zmislu dosedanjega načrta, da je treba sovražnika v severni smeri odbiti, je sestavil fml. Roth na južnem armadnem krilu iz vseh južno od Nemcev nahajajočih se čet pod poveljstvom zvečer v Dobo dospelega fml. pl. Arza bojno skupino pod enotnim vodstvom. Tej skupini, kateri se je podredila tudi košička honvedska divizija, ki bi se imela zvečer v Tymbarku Dobi izvagonirati, se je poverila naloga, da prepreči napredovanje sovražnika od Kanine proti Limanovi, na drugi strani pa skupno s četami v Loscinski dolini in od nje proti severu, ki so se nahajale pod poveljstvom fml. Smekala, izvrši napad v glavni smeri čez višine vzhodno od Krosne, da sovražnika čez Jakobkowice in čez Dunajec odbije.

Fml. pl. Arz je odredil dodatno, da se ima brigada na čelu prihajajoče honvedske divizije stopnjema odposlati k čistilnici nafte na razpotju severozapadno od Limanove, ostanek divizije z enim bataljonom kolesarjev in nekaj eskadroni pa zbrati pri Tymbarku.

Ker so pa tako potrebna pehotna ojačenja le polagoma prihajala, je kritični položaj, ki ga je povzročilo napredovanje ruskega VIII. zbora, pri Limanovi še nadalje trajal. Tudi na sever-

nem krilu Rothove skupine je sovražnik 9. decembra svoj odpor ojačil ter 10. decembra pričel s protinapadom.

O sovražnikovi konjeniški diviziji, ki se je opazovala zahodno od Starega Sandeca in o našem oddelku, ki se je umaknil ob Dunajcu, se ni do opoldne nič novega poročalo. Na poizvedovanje se je zato odposlal en eskadron proti Staremu Sandecu. Ko je poročal odposlani poizvedovalni oddelk, da se je zapletel pri Zalesju v ogenj z neko kosaško stotnjo, mu je poslal podmaršal pl. Arz na pomoč dva eskadrona in poljsko legijo. Po kratkem boju so navedeni oddelki sovražnika, ki je bil tudi ojačen, vrgli nazaj in so prenočili v Zalesju. Zvečer je bil izvršen podmaršal Roth v Dobri, da je potisnila ruska kavalerijska divizija naš oddelk pri Zarbrzezu nazaj in da je prodrla do Kaminiee, s sprednjimi četami pa še bolj naprej ob potoku v smeri proti Dobri. Ker so bila ta sovražniku odprta pota v Dobro in v Mazano Dolno, so se iz teh krajev potisnili mali pehotni oddelki nasproti v južnih postranskih dolinah. Ponoči se je tudi alarniral kolesarski bataljon, ki se je prepeljal zgodaj zjutraj z železnico v Neumarkl, da pobiti od tam brzo v Zarbrzez in da pride za sovražnikov hrbet.

Proti Novemu Sandecu odposlane sile pod poveljstvom podmaršala pl. Szurmay levega krila Boroewice armade so došle 9. decembra v trajnem stiku s sovražnikovo konjenico po nasilnem pohodu čez Krzyzowko. Lastna kavalerija, ki je prodirala v dolini Poprad in ki je bila ojačena z nekaterimi bataljoni, je pričela severno od Rytra boj z nekim ruskim pehotnim polkom z artiljerijo. Sovražnikove sile, ki so prodirale proti krilu in hrbtu nadvojvodove armade, so bile tako same ogrožene za hrbtom.

Ker so kazali znaki in poizvedovanja letalcev 9. decembra, da se namerava umikati sovražnik med cesto Lipanow-Lepnico in Rabo, so se izdala tudi tamošnjim četam za ta slučaj potrebna navodila; predvsem so se morale, podpirane po ognju topov, približati sovražnikovi črti.

Na severnem krilu skupine Roth se je pričel 10. decembra po pripravi s težkimi topovi iz doline Stradomka, s poljskimi topovi z gričev vzhodno od potoka, ko se je pričelo daniti, nameravani napad na goli, okrogli vrh. Linškemu mešpolku se posreči, da vdere v sovražnikove strelske jarkе. Nenadoma se pojavijo na višini močne ruske rezerve. Gnan po ognju lastnih strojnih pušk naskakuje sovražnik v gostih množicah. Naše strojne puške streljajo zama do zadnjega; po kratkem odmoru se zopet izpolnijo vrzeli v sovražnikovih vrstah. Zama se žrtvujejo posamezne stotnje hrabrega 14. in 59. polka in cesarskih lovcev; premoči ne morejo ustaviti. Tudi zadnje vrhove vzhodno od Stradomke se more držati le začasnó. Od več strani potisnjeni v nižino Polanka (tako se zove zadnji postranski potok, ki se izteza 2 km pred izlivom v Stradomko), se morajo umikati zelo zmanjšani polki v najhujšem sovražnikovem ognju na zahodni breg Stradomke. Junaško krije artiljerija umikanje. Iz najbližnje daljave omejuje ogenj iz topov poljskega topničarskega polka št. 42 iz Steyra pritisk Rusov. Neko baterijo, ki se umika, napade pehota v krilu, hitro še enkrat pripravi topove in zažene sovražnika nazaj. Popolnoma mirno prekoračijo boja navajene čete Stradomko in se ustavijo na vrhovih zahodno od potoka na nov odpor.

Tudi v težavnem gozdnem in gorskem ozemlju bolj proti jugu se prične neenaki boji. Sovražnik je tu s premočno težko artiljerijo prisilil naše čete, da so zapustile nižinske črte in je tu zbral ponoči močne sile, ki so zgodaj zjutraj izpadle v trenutku, ko so pričeli naši napadi tiste nižine prekoračevati počez v severno-vzhodni smeri. Lovci in deželni strelci dela številno premočnemu sovražniku niso olajševali: protinapad sledi drugemu, v razljutenem ročnem metanju se je branila težko priborjena zemlja in šele ko je napočila tema, so se naši junaki umaknili na povelje tudi na griče zahodno od Stradomke nazaj. Temu umikanju so se morale pridružiti tudi naše čete, ki so se nahajale južno od ceste Lapanow-Lipnica vzhodno od Stradomke, ki niso bile nič manj silovito napadene, kakor tudi levo krilo Nemcev.

Utrujeni sovražnik ni nikjer pritiskal za nami in je prekoračil nižino Stradomke le pri izlivu potoka. V ta prostor so bila odposlana ojačenja iz Wieliczke čez Gdow in Rabo. Ker bi bilo postalo število armadnih delov, ki naj bi jih vodil podmaršal Roth, preveliko, je izročilo poveljstvo armade vodstvo vseh čet, ki so stale na levi od Nemcev, podmaršalu Ljubišču. Naše sile severno od Rabe so morale tudi odbiti sovražnikove napade.

Kljub opisanemu neuspehu se je lahko smatral položaj nadvojvodove armade zvečer 10. decembra kot ugoden, ker se je kriza na južnem krilu pri Limanovi premagala in ker se je čutil učinek lastnih sil, ki so prodirale z jugovzhoda in z juga proti Novemu Sandecu.

Skupina podmaršala pl. Arza naj bi ta dan s svojima došlimi dvema gorskima baterijama, ki sta ojačili severno krilo, skupno prodrla proti Jakobkowici z desnim krilom Nemcev, ki je bilo dirigirano na višine vzhodno od Rajbrota; skupina v dolini Lososima se je morala priklopiti napadu. Pri Limanovi se naj vsaj drži, a ob ugodni priliki naj prične napadati.

Napad južno od Rajbrota in na obeh straneh doline Lososima je mogel nasproti že zelo močno utrjenim sovražnikovim postojankam le počasi napredovati. Popoldne so prešli Rusi tudi tu k protinapadu in so zopet osvojili vrh Kobyla. Neki proti višini Salasz (kota 909 severno-zahodno od Pisarzowa) odposlani bataljon je našel točko že zaaedeno po sovražnikovi pehoti s strojnimi puškami in se je mogel držati le s pomočjo nekega kavalerijskega oddelka in s strojnimi puškami.

Proti Limanovi so napadle še predno se je zdani, močne ruske sile ob obeh straneh ceste. Junaški huzarji, ki so se bojevali peš, so se hrabro držali in so pobili končno s kopiti veliko naskakujočih sovražnikov. S težkimi izgubami častnikov in moštva plačani brabrosti huzarskih polkov št. 9., 10. in 13. gre zahvala, da si sovražnik ni drznil ta dan iznova napadati, in da je bil premagan nevaren položaj.

V prvih popoldanskih urah je javil dopoldne došli poveljnik košičanske honvedne divizije podmaršal pl. Arzu, da se nahaja sovražnikovo levo krilo južno na griču Golcow, ki naj se išče 4 km južno od Limanove; lastno desno krilo mora zato, da izvede nameravano obkrožitev, prodirati čez vrhove severno od Zalesie vodeče vzne poti; zato se pomakne zadnja brigada že ta dan v Stopnice, da podvzame že ponoči nadaljnje pomikanje.

Proti Kamienici potisnjena poljska legija je našla tam le še slabšo sovražnikovo kavalerijo, ki se je umaknila ob Dunajcu. Kolesarski bataljon je došel opoldne v Neumarkl in se je odpeljal takoj proti Kroskienku.

Južno od Novega Sandeca se položaj 10. decembra ni bistveno izpremenil, naša skupina severno od Rytra je pričakovala za nameravan napad dohoda nekaterih pri Alt-Lublau zbranih črnovojniških bataljonov. V ozemlju severno-vzhodno od Novega Sandeca se je pričel boj vzhodno od Nawojowke proti kavalerijski diviziji, ki je bila odposlana iz zgornje doline Dunajec čez Novi Sandec in proti neki iz karpatske bojne črte odposlani strelski brigadi.

Učinek naše operacije v vzhodni Galiciji na položaj v Karpatih ni izostal. Že več dni so odhajale močnejše sovražnikove sile nazaj čez gore, da so se pomikale nato zahodno proti bojišču.

Rusi so nadaljevali tu ponoči na 11. december svoje poizkuse proti Limanovi in v dolini Lososima. Obupni sovražnikovi napori so se izjalovili ob vztrajnosti in ob hrabrosti naših čet; lahko so se tudi zbrale za vse slučaje nove sile za našo bojno črto, ker je pričela dohajati s Poljskega došla kombinirana brigada.

Ponoči že so odbili hrabri huzarji v svojih kritjih vzhodno od Limanove, ki so si jih napravili z najpreprostejšim orodjem, več napadov z bojoneti. Zgodaj zjutraj, ko je bilo še temno, je ponovno napadel sovražnik postojanko huzarskega polka št. 9. Posamezni strelski jarki se že nahajajo v ruskih rokah, že se umikajo posamezni črnovojniški oddelki, ki se tu hrabro bojujejo, ko naskoči sovražnika polkovni poveljnik polkovnik Muhr, s samokresom v pesti, klicajoč: „Eljen a haza!“ na čelu pravkar došlega pešoddelka devetega huzarskega polka, hitro izpozna-

vajoč položaj. Z mnogimi častniki, podčastniki in vožarji, katerih imena se bodo svetila v polkovni povestnici, je dohitela drznega polkovnika v boju na noč junaska smrt; a sovražnik je bil vržen, stara postojanka se je zopet osvojila.

S čelno brigado košičke honvedske divizije ojačena, poveljniku te divizije podmaršalu Hadfy podrejena skupina pri Limanovi, v katere sredini so se ob cesti bojevali opisani boji, je osvojila vrhove 2—3 km severovzhodno, vzhodno in južno od Limanove, z nekim honvednim pešpolkom pa vrbe v isti razdalji od Slopnice. Z ozirom na zopetni opasen položaj se je za to skupino razvrstil iglavlški pešpolk kombinirane brigade pri Limanovi, pionirji so mu hitro priredili postojanke.

Rusi so dejansko dopoldne ob obeh straneh ceste obnovili napad in prisilili naše čete, da so se umaknile na bližnje zahodno ležeče vrhove in na rob kraja Limanova. Tu se je po nastopu dveh bataljonov iglavskega polka in iz oddelkov, ki so jih vzeli iz bojne črte južnovzhodno od Slopnice, trajno ustavil sovražnik.

Dopolodne se je čutil nastop skupine honvedske divizije, ki je zastupila ponoči Slopnice. Pomikala se je čez težavno gorovje severovzhodno od Zalesie do ozemlja južno od vrha Golcowa, da od tu zavarovana proti jugovzhodu z glavno silo napade vrh sam, s slabše skupino pa prostor vzhodno od vrha. Podpirana po uspešnem ognju več baterij iz okolice južnovzhodno od Slopnice in navidežno popolnoma presenetljiv napad je prodiral precej hitro naprej in je došel še ta dan do razpotja južno pri Golcowa.

Skupina v dolini Lososina se je držala proti sovražnikovu naskoku ponoči na 11. december. Izjalovil se je tudi ponočni poizkus, da se naše, pravočasno z dvema nemškima bataljonoma ojačene čete iztisnejo iz postojank, ki so jih zavezle zahodno od vrha Kobyla. Rusi so ob tem poizkusu izgubili veliko ljudi. Posrečilo se je pa sovražniku, da je došel opoldne v dolini Lososina do 2 km proti Mlynne. Zadnji bataljon iglavskega pešpolka se je odposlal tja, da ojači polk kombinirane brigade kot nova rezerva v prostor severozahodno od Limanove. Sovražnik ni nadaljeval svojega napada.

V ostalih armadnih delih je potekla noč na 11. decembra mirno. Podnevi so utrjevali svoje postojanke. Na spodnji Stradomki in tudi severno od Rabe je artiljerija sama odbila posamezne sovražnikove sunke.

Preostane še, da se opišejo dogodki v dolini Dunajec in na zahodnem krilu Borovičeve armade. Kolesarski bataljon, poljska legija in oddelki Dunajec so se zbrali dopoldne pri Zabrzez in so potisnili neki koziaški polk iz Lacko nekaj kilometrov od reki nazaj. Napad bistveno ojačenih čet proti Novemu in Staremu Sandcu je napredoval, a ni mogel prodreti, ker je tudi v tem ozemlju nastopil sovražnik z novo divizijo. Bolj proti vzhodu so se približale naše čete blizu Grybowa in Gorlice.

Izplača se, da ostanemo pri opazovanju položaja ponoči od 11. na 12. december.

Med Vislo in okolico pri Rajbrotu so dosegli Rusi s svojim protinapadom le krajevni uspeh, od nadaljnjih, brezdvomno z velikimi izgubami zvezanih sunkov niso mogli pričakovati uspeha. Dejansko so čutile tu zvezne čete, če tudi so pretrpele velike izgube vsled ponovno posrečenih napadov, ker so vjele veliko sovražnikov in ker so zaplenile veliko vojnega materiala. V svojih močilih, z močno artilerijo podprtih postojankah, da so na boljšem, kot sovražnik. A izjalovil se je tudi sovražnikov poizkus, da obkoli južno krilo nadvojvodove armade. Medtem ko se je naša proti vzhodu razprostrta bojna črta južno od Rajbrota branjena z junaki in ojačena vedno z novimi četami, v velikem in splošno držala, se je po grozečem napadu neke, če tudi primeroma slabe skupine, iz ozemlja južno od Limanove uvedla taktična, po prodiranju naših kolon v dolinah Dunajec, Poprad in Kamienice proti prostoru Novi Sandec operativna obkolitev, ki je ni mogel sovražnik brez nevarnosti pustiti dozoreti. Vsled teh vtisov najbrže se na ruski strani sklenilo umikanje, in sicer predvsem tistega armadnega zbora, ki se je nahajal v posredni nevarnosti. Ker so se pričele umikati glavne sile pri Limanovi, kakor se je pozneje pokazalo, 11. decembra zvečer ali

v bodoči noči, se lahko sodi, da se je odločila takrat bitka.

Odločitev se v velikih bojnih črtah in vsled mogočne odbijalne sile orožja dandanes večkrat izvede v manj dramatičnih oblikah kakor prejšnje čase, osobito če se borita po številu enakovredna sovražnika. Le polagoma se zave višje vodstvo strani, ki podleže, da se nahaja sovražnik v premoči in da je potrebno, da se izprazni prostor sovražniku. Po dnevih in tednih trajajoče napetosti in po mnogih, vedno zopet premaganih krizah večkrat navidežno podrejeni dogodek, primeroma skromna sila končno odloči, kakor dokazuje zgodovina sedanje vojske; tudi umikanju ne gre več brezpogojno nekdanja važnost, armadne dele, ki se umikajo, zakrivajo večkrat utrjene zadnje čete in ponoči se pridobi dorolj prostora med glavnimi silami in med tudi utrjenim zmagovalcem, da se lahko nemoteno in načrtno premika in iznova razvrsti.

12. decembra, še predno je napačil dan, se je pričel napad na višino Golcowa, ob 7. uri 30 minut dopoldne se je zavzela. Kmalu nato se ni več dromilo, da se sovražnik, ki se je boril pri Limanovi, na celi črti umika.

Brez odmora se je ukazalo, naj se sovražnik zasleduje. Naše čete so došle 12. decembra južno od Locsina v smerih Novi Sandec, Dabrowa in Zbyszyszco do ene ure hoda od Dunajca. Neki še bolj naprej potisnjeni oddelki z jezdečo artilerijo je obstreljeval neko sovražnikovo kolono vseh vrst orožja, ki se je umikala ob desnem bregu reke čez Dobrowo proti severu.

Sovražnik je porušil mostove pri Novem Sandcu. Odposlane patrolje, ki naj najdejo stik s skupino Szurmaj, so se prepeljale zvečer čez reko in so prišle v mesto isti čas, ko so došle v mesto z vzhoda naše prednje čete. Tako se je obnovila zveza med obema zmagovitimi armadami in se je zopet zaključila naša bojna črta.

Umikalno pomikanje, ki je je pričelo sovražnikovo južno krilo, se je še 12. decembra razširilo na vse oddelke, ki so stali južno od Lososina. Severno od doline, kakor tudi proti bojni črti Nemcev so nadaljevali Rusi še ta dan svoje silovite sunke pač zato, da zaposlujejo naše sile in da olajšajo umikanje svojih južnih bojnih skupin.

Doe 14. decembra zvečer so prišla notranja krila zasledujočih armad do pokrajine Czychow, torej v zelo grozljivo bližino ceste Bochnia-Tarnow, glavni sovražnikovi umikalni črti. A grozeči nevarnosti se je umaknil tudi tu sovražnik s pravočasnim umikanjem.

Naša zmaga pri Limanovi-Lapanowa je omajala zdaj nevdržljivo južno poljsko rusko črto in v zvezi z istočasnim zmagovitim napadom severnega nemškega krila vsi njih silo.

17. decembra je doseglo naše preganjanje spodnji Dunajec in ozemlje južno-zahodno od Tuchowa; tu je obnovljeni, trdovratni odpor ustavil nadaljnje prodiranje. Naše sile, ki so ta čas prodrele čez kotle pri Krosnu, Jaslu in Grlicu, se sicer niso mogle tu vzdržati proti premočni sovražnikovi protiofenzivi; a bistvenih uspehov tudi Rusi v karpatski fronti niso mogli več doseči.

Zmaga pri Limanovi je potisnila sovražnika v zahodni Galiciji nad 50 km (razdalja Ljubljana-Radovljica) nazaj. Veliko, tudi gospodarsko važno ozemlje je zopet v naših rokah; trdnjava Krakov je oproščena od vsake nevarnosti; najbogatejši del Poljske je zaseden po zaveznikih.

V bitki Limanova-Lapanow in med zasledovanjem je bilo, kakor znano, vjetih nad 30.000 Rusov. Krvave izgube so bile velike na obeh straneh.

A ne na številu izgub, a tudi na lastni pridobitvi zemlje se velikost uspeha ne more meriti. Važnost decembarske zmage obstoji v tem, da se doseže odločilna premoč nad sovražnikovo armado. Po hrabrosti in vztrajnosti svojih armad doseženo premoč bodo znali zavezniki obdržati in izkoristiti.

Naj te vrste, če tudi obsegajo le mal in površen oddelki iz zdaj že pol leta trajajoče vojske, prispevajo, da se povsod pravilno ceni naše delo na bojišču in da se ojači brezpogojno zaupanje v bodočnost, kar itak upa cela mo-

narhija. Kakor v opisani decembarski bitki, se bodo znale naše čete in v bodoče vojskovati in umirati, dokler se ne izvojuje končna zmaga in ž njo časten, trajen mir.

Skrb za varstvo rastlin v mesecu februarju.

Skrbni kmetovalec ima v tem mesecu dovolj ugodne prilike, da poskrbi za obrambo svojih gojenih rastlin. To so opravila, katera se morajo izvesti tekom zime, kajti le na ta način se prepreči večja škoda, ki bi zamogla nastati na spomlad.

Zdaj je zadnji čas, da se debela in debelejša sadnega drevja oznažijo in sicer tako, da se z drevesno strglico ostrga z njih mah in lišaje, ter jih nato namaže z apnenim beležem. Dobro je dodati beležu nekoliko petroleja ali pa anilinoevega olja (1 dostatek).

Prične se naj tudi s pomladanskim obrezovanjem sadnega drevja. Vse pri trebljenju nastale večje rane, naj se s kakim primernim ostrilom lepo prigladijo in zamažejo s cepilnim voskom, s katramom ali s karbolinejem. Odstranijo naj se vse mladike, rastoče na korenininem vratu in drevesnem deblu. Po miših, zajcih in kuncih nastale rane naj se z ožem prigladi in jih zamaže potem s kašo, obstoječo iz ilovice, govejega blata, pepela in peska, ter končno o-vije s kakšno čunjno.

Sadno drevje in lepotične rastline, napadene po ščitastih ušicah, naj se namaže ali poškopri s 5—10 odstotno dendrinovo raztopino. Za vedno zeleno drevje in grmovje naj se vzame šibkejša raztopina. Po murvinem kaparju napadenih murv naj se pa nikar ne škropi s to raztopino, pa tudi ne z drugimi mrčes pokončevalnimi sredstvi, kajti s takimi sredstvi se uniči ne samo muvinogena kaparja, marveč tudi prekoristno zalego nekega najezdnika (Prospaltella), kateri je hud preganjalec oziroma uničevalec murvinih kaparjev. Ta prekoristna mrčes se je namreč pri nas umetnim potom že močno zaplodil.

Pozor na krvavo ušico! Mesto, na katerem čepi ta mrčes je z nekim belim puhom prevlečeno. Če se je polotila drevja ta ušica, naj se zdravijo napadena mesta na oni način, kakršnega smo priporočali v pretečenem mesecu.

Pregledajo naj se od časa do časa na ja-bolčna in hruškova debela privezani pasi iz nabrenkanega papirja.

Če se zapazi, da so se poskrili v njihove votline razni rilčkarji, naj se jih odveže in položi nad posodo z vrelo vodo, da rilčkarji za vročino poginejo. Ko se jih je tako rilčkarjev otrebilo, naj se jih znova nastavi.

Lepivni pasi, nastavljeni za lovenje metuljev, naj se puste še nadalje na deblih, od časa do časa pa naj se jih prestrga in znova namaže z lepivom. Na te pasove se vlove čestokrat tudi razni drugi škodljivci, včasih celo rilčkarji.

V tem mesecu se navadno obrezujejo trte. Če so bile v kakem vinogradu napadene v pretečenem letu od katerekoli bolezn, naj se odrezano rožje čimprej spravi iz vinograda in uporabi za kurjavo. Po končanem obrezovanju naj se star lubad s trtnih debel ostrga, nato spravi na kup in seže na licu mesta. Da se trte obvarujejo kozavosti, grozdne plesni in bledice, naj se končno namažejo z vodo, kateri se je dodalo na vsakih 100 litrov vode po 10 kg železne galice in 10 kg koncentrirane žveplene kisline.

Izpuli naj se šture zelja in kapusa po njih, kakor hitro se opazi grčavost na njih, kajti v teh grčah čepi zeljni sovražnik.

Ako vreme dopušča in se je zemlja primer-no osušila, naj se travniki pobranajo.

Zdaj je čas, nabaviti si primernih semen. Da se obvaruje žito sneti in raznih drugih bolezni, naj se ga namoči pred sejanjem v formalinovi ali pa modrogalicini raztopini. Tako namočeno seme naj se pred sejanjem posuši na solncu. Pozor pri nabavi deteljinega semena, kajti nevarno je, da vsebuje predenico. Kdor ga kupi, naj zahteva jamstvo za to, da je seme predenice prosto, in če je v dvomu, naj ga izroči v preiskavo kakemu poskuševališču ali pa zavodu za preiskovanje semen. Krompir za sajenje naj se kupi iz takih krajev, v katerih ni